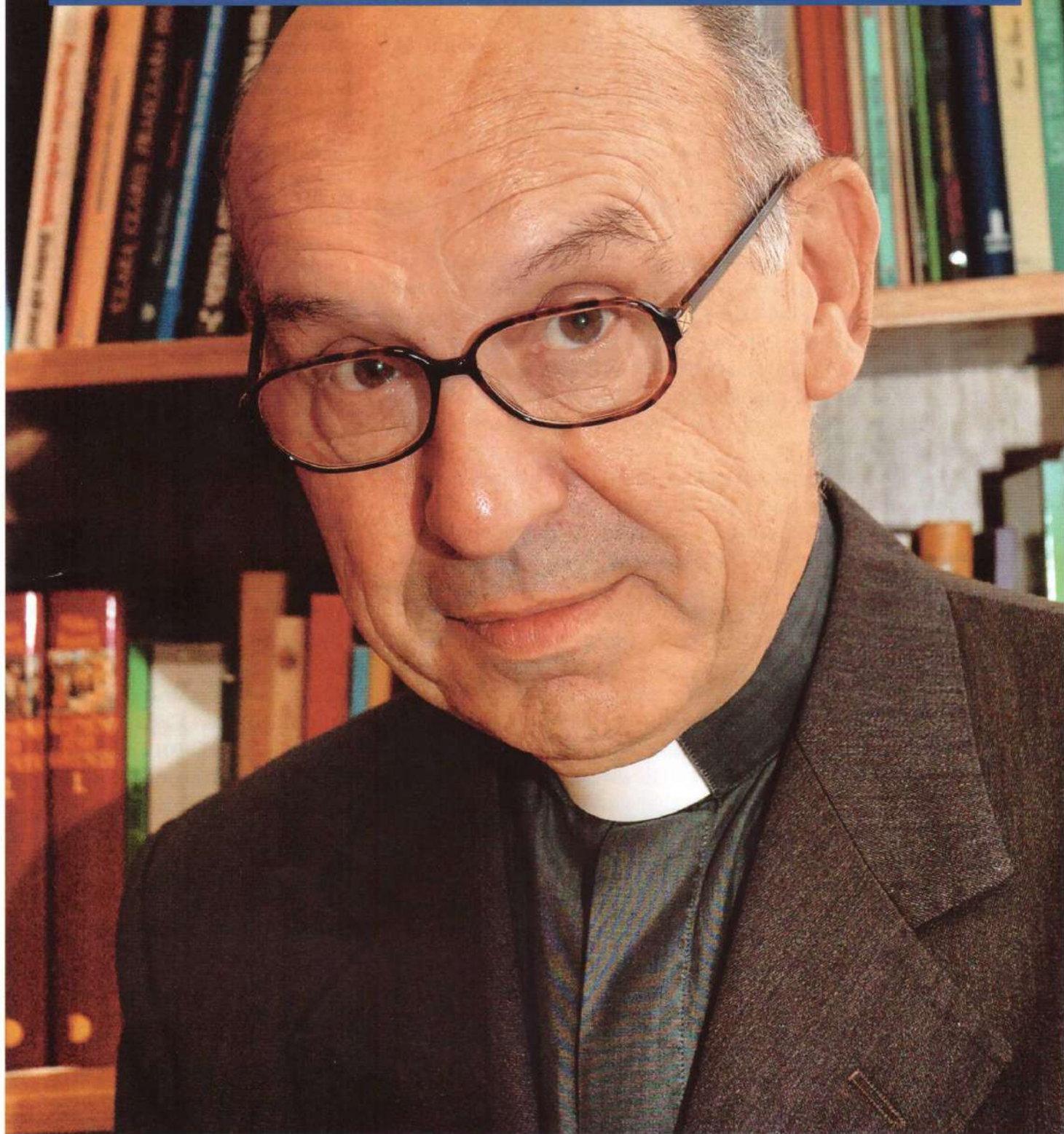

CERKVENI glasbenik

Revija za cerkveno glasbo

2

Letnik 117, leto 2024

V SPOMIN: Edo Škulj | POGOVOR: Osvald Errath | ORGLE & ORGANISTIKA: Obnova
orgel v ljubljanski stolnici | RAZMIŠLJAMO O...: Sveta evharistija – središče naše vere

Po sledih orgelske romantike z Martinom *Sturmom*

V nedeljo, 3. marca, je v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma v okviru srebrnega abonmaja koncertiral Martin Sturm, profesor orgel na Visoki šoli za glasbo v nemškem Weimarju. Na koncertu se je predstavil kot sijajen improvizator in interpret orgelske literature. Poleg navdihujočih improvizacij, poimenovanih *Slavčkov koncert* in *Simfonični epilog*, je na koncertu izvedel dela Johanna Casparja Kerlla, Juana Battista Cabaniellesa, Johanna Sebastiana Bacha, Michelangela Rossija in Maxa Regerja.

Dan pred koncertom v Cankarjevem domu, v soboto, 2. marca, je v Ljubljani potekal dogodek z naslovom *Popotovanje po sledih orgelske romantike v Ljubljani*, ki sta ga organizirali Orglarska šola v Ljubljani in Glasbena šola Ljubljana Vič-Rudnik. V ta namen je bila pripravljena tudi publikacija z enakim naslovom, ki jo je izdala in založila Orglarska šola v Ljubljani.

Dopoldanski del se je pričel pri zgodovinskih orglah Franca Goršiča v uršulinski cerkvi Sv. Trojice v Ljubljani. Na povabilo se je vse skupaj odzvalo kar 46 obiskovalcev iz Slovenije, Hrvaške in Avstrije. Profesor Martin Sturm je na začetku vse zbrane pozdravil, nato pa začel z improvizacijo v stilu baročne trisonate in komentiral možne registracije. Program se je nadaljeval z improvizacijo *pesem brez besed*, temu je sledila simfonična fantazija s sklepno dvojno fugo.

Profesor Martin Sturm iz Weimarja za igralnikom Milavčevih orgel v ljubljanski stolnici. Foto: Luka Posavec

Udeleženci Popotovanja po sledih orgelske romantike v Ljubljani med ogledom Goršičevih orgel v cerkvi Sv. Trojice. Foto: Luka Posavec

Na pobudo Tomaža Sevška je profesor Sturm improviziral koračnico, in sicer v slogu, kot naj bi jih igral Franc Goršič. Ob tem naj citiram odsek iz *Spominov na očeta* oz. *Orglarski mojster Franc Goršič* (F. Goršič, *Kronika*, 1967, letnik 15, št. 2, str. 110–111) in s tem pojasnim pomen podane ideje: *Večkrat je smeje se pripovedoval, da se naše ljudstvo, zlasti še kmetsko, ne da pridobiti s cecilijanskimi napevi in da so mu na primer v Dutovljah na Krasu po takem preludiranju možje rekli brez ovinkov, da so si mislili nove orgle čisto drugačne.*

»Vtisi in občutja, ki nam jih je s svojimi improvizacijami pričaral Martina Sturm, ostajajo nepozabni.«

Ko pa je nato zaigral nekaj koračnic, so se mu podvzicali opravičevati in zagotavljati, da so orgle pravšnje in prav take da so pričakovali, oprosti da jim naj njihove besede in zmoto. Pri igranju koračnic je Goršič umel tako spretno posnemati z levico na drugem manualu rog (korno), da so ljudje kar skup leteli gledat to igranje in mojstrsko ravnanje s pedalom. Celo skladatelj Anton Foerster, orgelski virtuoz, je nekoč Goršiču priznal – to je slišal pisec tehle vrst na svoja ušesa – da mu igranja koračnic na orglah ne bo zlepa nihče ponaredil. Ko je leta 1891 neke poletne nedelje popoldne vojaška godba zaigrala na takratnem Kozlerjevem vrtu v Spodnji Šiški novo strumno koračnico, ki je občinstvu izredno ugajala, je Goršič bodril omizje, naj vsi ploskajo, da bo godba marš ponovila. Šlo mu je za to, da bi si napeve boljše zapomnil. Koračnico so nato ponovili, Goršič pa je rekel, da jo zdaj zna na pamet. Čeprav

klavirja ni rad igral, ker je trdil, da si organist z igranjem na klavir pokvari orgelsko igralno vezavo, je to pot, prišedši domov, takoj sedel h klavirju in po kratkih poskusih kar gladko odigral vso koračnico s triom vred.

Ob koncu ogleda Goršičevih orgel v uršulinski cerkvi sta sledila še improvizacija na slovensko cerkveno pesem *Oljsko goro tiha noč pokriva* ter krajši pogovor o pomenu orgel v cerkvi Sv. Trojice za slovensko glasbeno kulturo.

Po krajšem premoru v stolnem župnišču, v katerem je bilo poskrbljeno za prijetno vzdušje ob skodelici kave, smo se odpravili v ljubljansko stolnico sv. Nikolaja k orglam Goršičevega učenca Ivana Milavca. Po uvodnem nagovoru, v katerem je bila izpostavljena potreba in pomen obnove stolnih orgel, smo prisluhnili več improvizacijam, med njimi tudi v stilu Maxa Regerja. Naše popotovanje smo sklenili z improvizaci-

Udeleženci marčevskega dogodka na skupinskem posnetku v stolnici sv. Nikolaja. Foto: Luka Posavec

cijo na temo slovenske cerkvene pesmi *Mogočno se dvigni nam spev iz srca* in skupno fotografijo.

Da bi dodobra izkoristili čas obiska profesorja Sturma v Sloveniji in mu predstavili del naše orgelske kulture, smo se v popoldanskem času odpravili še na ogled nekaj pomembnejših zgodovinskih, pa tudi novejših orgel na Gorenjskem. Ogledali smo si Milavčeve orgle na Bledu (1910), Močnikove orgle v Velesovem (2007), posebno pa je bilo doživeti Janečkove orgle v Crngrobu (1743).

Slovenija, kot jo geografsko poznamo danes, predstavlja križišče različnih orgelskih slogov, ki se v našem orglarstvu nadgradijo v novo kakovost. Imamo bogato zgodovino in kulturno dediščino, ki jo danes uspešno nadgrajujemo tako na domačih tleh kot tudi v tujini, na kar smo lahko zelo ponosni.

Vtisi in občutja, ki nam jih je s svojimi improvizacijami pričaral Martin Sturm, ostajajo nepozabni. Dobra obiskanost, predvsem mlajših generacij, vliva nova upanja za ohranjanje in prihodnost slovenske orgelske dediščine. Dobri medsebojni odnosi, razumevanje in podpora drug drugemu pa so temeljni gradniki naše kulture in s tem boljšega jutri.

Za pripravljenost, sodelovanje in pomoč pri organizaciji se avtor pričujočega poročila na tem mestu še posebej zahvaljuje Tomažu Sevšku Šramlu, s. Diani Novak, Gregorju Klančiču, Karmen Posavec, Alešu Razpotniku, Branetu Koširju, Antonu Kersničju, Romanu Starcu, Slavku Kalanu, Janezu Ferkolju, Gregorju Vojetu in Janezu Porenti. Zahvala gre tudi vsem, ki so se odzvali povabilu ali kakorkoli pomagali. Tako lahko vedno znova skupaj stopamo na pot, popotovanje, ki v dobri družbi nikoli ni dolgočasno. *f*

Mednarodni orgelski festival

ob otvoritvi projekta obnove Milavčevih orgel v ljubljanski stolnici
v sodelovanju s Festivalom Ljubljana, Kulturnim društvom Schellenburg in Slovenskim orgelskim društvom

nedelja, 20. oktober 2024, ob 19.30

Uršulinska cerkev Svete Trojice v Ljubljani
Orgelski recital: Manj znana dela 19. stoletja – Različni odtenki romantičnosti
Spored: Rinck, Petrali, Saint-Saëns, Bossi, Ritter
Simone Vebber (Bergamo, Italija)

torek, 22. oktober 2024, ob 16.00

Stolnica svetega Nikolaja v Ljubljani
Otvoritev razstave Ivan Milavec 150

ob 20.00

Slavnostna otvoritev projekta obnove Milavčevih orgel v ljubljanski stolnici
Izvajalci: Balázs Szabó (Dunaj), Zbor stolnice sv. Nikolaja idr.

četrtek, 24. oktober 2024, ob 15.00

Uršulinska cerkev Svete Trojice v Ljubljani
(zbor udeležencev)
Slovenski orgelski dan in orgelska pot po središču Ljubljane

ob 20.00

Frančiškanska cerkev Marijinega oznanjenja
Orgelski recital: Bach navdihuje – Med kontrapunktom in simfoničnostjo
Spored: Bach, Liszt, Schmidt idr.
Ulrich Walther (Gradec, Avstrija)